

Riktlinjer för insatser enligt Socialtjänstlagen

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Dokumenttyp: Riktlinjer

Antaget av: Vård- och äldreomsorgsnämnden

Senast reviderat: 2023-03-23, 2023-06-21, 2023-11-23, 2023-12-01, 2024-10-16, 2025-02-13
Giltighetstid: Från och med 2024-10-17 och gäller tills vidare

Diarienummer: VÄN 2024-134 (ÄN 2021-32)
Dokumentansvarig: Avdelningschef Myndighet
Tidpunkt för aktualitetsprövning: 2021-05-20
Relaterade styrdokument: Delegationsordning för vård- och äldreomsorgsnämnden (VÄN 2023-19)
Sökord: biståndsbedömning, hemtjänst, särskilt boende

Innehåll

1	Allmänt om insatser enligt socialtjänstlagen (SoL)	4
1.1	Värdegrund och individens behov i centrum	4
1.2	Syfte med riktlinjerna	4
1.3	Skälig levnadsnivå	5
1.4	Informationsskyldighet	5
2	Bistånd i ordinärt boende	5
2.1	Hemtjänst	5
2.1.1	Personlig omvårdnad	6
2.1.2	Boservice	7
2.1.3	Övriga insatser inom hemtjänsten	7
3	Bistånd i form av dagverksamhet	7
3.1	Dagverksamhet för personer med demensdiagnos	7
3.2	Dagverksamhet – somatik	8
4	Bistånd i form av anhörigstöd	8
4.1	Anhörigbidrag	8
5	Bistånd i form av särskilt boende	9
5.1	Biståndsbedömt trygghetsboende	9
5.2	Särskilt boende i vårbostad somatik	9
5.3	Särskilt boende i vårbostad för personer med demenssjukdom	9
5.4	Särskilt boende med specialinriktning (kategoriboende)	10
5.4.1	Särskilt boende vårbostad för personer med BPSD (Beteendemässiga och psykiska symptom vid demenssjukdom):	10
5.4.2	Särskilt boende vårbostad för yngre personer med demenssjukdom	10
5.4.3	Parboende	10
5.5	Särskilt boende vårbostad för äldre personer med inriktning psykiatri	11
5.6	Korttidsboende	11
5.7	Växelvård	12
6	Uppföljning	12

1 Allmänt om insatser enligt socialtjänstlagen (SoL)

1.1 Värdegrund och individens behov i centrum

Riktlinjerna för insatser enligt socialtjänstlagen har sin utgångspunkt i socialtjänstlagens värdegrund liksom individens behov i centrum (IBIC). Individens behov i centrum är utformat utifrån 11 livsområden:

- Lärande och att tillämpa kunskap
- Allmänna uppgifter och krav
- Kommunikation
- Förflyttning
- Personlig vård
- Hemliv
- Mellanmänskliga interaktioner och relationer
- Viktiga livsområden
- Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv
- Känsla av trygghet
- Personligt stöd från personer som vårdar och stödjer den enskilde

1.2 Syfte med riktlinjerna

Syftet med riktlinjerna är att skapa ett enhetligt synsätt vid bedömningar och att medborgarnas ansökningar ska behandlas på ett rättssäkert sätt.

Riktlinjerna är vägledande, vid avsteg från riktlinjer ska bedömning förankras med enhetssamordnare eller chef. En helhetsbedömning av den enskildes totala situation måste alltid göras i varje enskilt fall. Ytterst är det dock alltid den enskildes behov av stöd och hjälp som är avgörande vid beslut om insats.

Riktlinjerna utgår från Socialtjänstlagen (SoL) 4 kap 1 § SoL som reglerar rätten till bistånd samt 4 kap 2 a § SoL gällande beslut utan behovsprövning. Riktlinjerna utgår även från 4 kap 1 c § SoL gällande parboende i särskilt boende, 5 kap 5 § SoL som omfattar särskilt boende för service och omvårdnad för äldre och 5 kap 7 § SoL gällande bostad med särskild service samt 5 kap 10 § SoL om anhörigstöd.

Socialtjänstlagen är en målinriktad ramlag som ökar möjligheten att utforma verksamheten med utgångspunkt från lokala förutsättningar och behov. I lagen anges målen för verksamheten och vilka resultat som ska åstadkommas men i regel inte hur detta ska uppnås.

Riktlinjerna förhåller sig till aktuell rättspraxis, förarbeten till gällande lagar och bindande föreskrifter från Socialstyrelsen.

Socialtjänsten får aldrig ta över ansvaret från den enskilde utan verksamheten skall inriktas på att den enskilde i möjligaste mån behåller ansvaret alternativt tar tillbaka ansvaret för den egna situationen. Insatserna ska alltid syfta till att stärka den enskildes möjligheter till ett självständigt liv.

1.3 Skälig levnadsnivå

Den här riktlinjen fastställer vad Vård- och äldreomsorgsnämnden i Linköpings kommun anser generellt vara skälig levnadsnivå för respektive insats. Skälig levnadsnivå innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och stödformer som kan komma i fråga.

Vid bedömningen av skälig levnadsnivå ska hänsyn tas till om den enskildes behov kan tillgodoses på annat sätt än genom insats/-er, exempelvis den egna personens förmåga att ta ansvar för sina behov. I detta ingår den enskildes ansvar att se över sin fysiska boendemiljö.

Det finns inte heller någon ovillkorlig rätt för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad. Vid bedömning av vilken insats och omfattning som bäst tillgodoser behovet måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra lämpliga insatser samt den enskildes önskemål.

1.4 Informationsskyldighet

Linköpings kommun är en del i välfärdskedjan och ska arbeta med förebyggande insatser för att skapa trygghet och säkerhet för äldre personer. Biståndsbedömarna ska alltid informera om utbudet av övriga relevanta samhällstjänster såsom fritidsverksamheter, lunchservering, träffpunkter, dagverksamheter, anhörigstöd, fixartjänster, frivilligorganisationer och hushållsnära tjänster. Biståndsbedömaren ska också informera om regionens resurser.

Kommunen har informationsskyldighet även till personer som har behov av insatser men som inte är motiverade att ta emot stöd.

2 Bistånd i ordinärt boende

2.1 Hemtjänst

Ansökan om hemtjänst lämnas till Vård- och äldreomsorgsförvaltningen för biståndsprövning som tar beslut om insatser.

Om insatstiden överstiger 120 timmar per månad ska behov av andra insatser beaktas och brukaren informeras om vilka möjligheter som finns.

Personer som lever i samma hushåll har ett gemensamt ansvar för hushållets skötsel och förväntas därför ge varandra viss praktisk hjälp med skötsel av hemmet. Exempelvis städning, matlagning och liknande uppgifter. Detta gäller främst för makar och sambo, men även andra personer i hushållet och ska beaktas vid bedömning av behov av insats.

Personer som är utländska medborgare behöver styrka legal vistelse i Sverige genom att uppvisa uppehållstillståndskort, LMA-kort eller styrka uppehållsrätt i Sverige. Biståndsprövning ska alltid ske enligt socialtjänstlagen.

Hemtjänst:

- Benämns som personlig omvårdnad och boservice

- Ges som punktinsatser vid olika tillfällen under dygnet och innebär generellt inte sammanhängande insatser.
- Sammanhållen hemtjänst: Behovet av sammanhållen tid ska tydligt framgå av uppdraget. Kan till exempel vara aktuellt för yngre funktionsnedsatta personer som inte omfattas av LSS där det finns behov av omfattande sammanhängande insatser, sammanhängande tillsyn eller för att möjliggöra att make/maka kan förvärvsarbeta. Kan även vara kortare tid i samband med hemgång från slutenvård, upp till max två veckor.
- Innebär hjälp till självhjälp
- Kan ges till alla vuxna i åldersgrupper
- Brukaren förutsätts vara hemma då insatsen utförs
- Innebär planerade insatser
- Innebär hälso- och sjukvårdande insats efter delegering och/eller egenvårdsintyg
- Ges i hemmet och/eller i närområdet, kan även ges vid vistelse hos närstående
- Ges inom kommunens gränser, men hemtjänst vid begränsad vistelse i annan kommun kan beviljas
- Debiteras enligt hemtjänsttaxa

2.1.1 Personlig omvårdnad

Innebär nedanstående punkter och beviljas inom insatserna exempelvis morgonhjälp, kvällshjälp:

- Personlig hygien
- På- och avklädning
- Bäddning
- Förflyttningar
- Toalettbesök
- Frukost och kvällsmål samt hjälp vid måltid
- Värmning av färdiglagad mat (ej matlagning)
- Avlösning i hemmet: kan ges med upp till 12 timmar per månad. Utförs ej nattetid. Behov utöver prövas individuellt. I bedömningen ska den sammanlagda tiden för avlastning beaktas.
- Egenvård
- Tillsyn dag: Kort insats 5 minuter. Verkställs med stöd av digital teknik. Vid behov av ett fysiskt besök beviljas istället insats inom personlig omvårdnad.
- Tillsyn natt: Kort insats 5 minuter. Krav på samtycke. Verkställs med stöd av digital teknik. Vid behov av eller utifrån önskemål om fysiskt besök beviljas istället insats inom personlig omvårdnad.
- Insats för att bryta social isolering: utförs som ledsagning till aktivitet, social samvaro eller promenad. Behov av att bryta social isolering skall i huvudsak tillgodoses genom ledsagning till närliggande trygghetsboende fritidsverksamhet. I bedömningen ska beaktande tas till den sammanlagda tiden för insats för att bryta social isolering.
  - Ledsagning ges till och från aktivitet om behov av stöd finns, i särskilda fall även under aktivitet.
  - Social samvaro kan ges till personer med särskilda behov t.e.x. demens, psykiatri.
  - Promenad kan ges upp till 30 min per dag eller maximalt 3,5 timme per vecka.
- Ledsagning till andra myndigheter: kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses av annan part (exempelvis anhörig, annan huvudman). Behov behöver finnas av stöd med din personliga omvårdnad under resan/besöket.

Vård i livet slut: Utförare kan ge vak inom ramen för befintligt hemtjänstbeslut. Hur vård i livets slut ska tillämpas regleras genom tillämpningsanvisningar, TES, och direktivet Palliativ vård.

De personer som till följd av till exempel nedsatt syn har behov av att få köksbord avtorkat eller ett tappat glas upplockat, erhåller redan idag detta genom sitt biståndsbeslut genom att utföraren har ett samlat ansvar för hemmets skötsel. Behov beskrivs i behovsutredningen och planeras in i genomförandeplan som upprättas, i samband med annan insats. Det skiljer sig från det som ryms under boservice och är personlig omvårdnad.

Akuta omvårdnadsbehov som kräver hemtjänstinsatser och uppkommer under jourtid handläggs av socialjouren som fattar tidsbegränsade beslut.

2.1.2 Boservice

- Städning: Vägledande vid bedömning är att det är 2 rum och kök för enpersonshushåll och 3 rum och kök för tvåpersonshushåll om båda har behov av insats, som städas. I normalfallet sker städning-varannan vecka.

Enligt rättspraxis ingår även sysslor som inte utförs lika ofta som städning, exempelvis avfrostning av frys och fönsterputsning. I boservice ingår ej storstädning, bakning, trädgårdsskötsel, snöskottning, skötsel av husdjur etc.

- Tvätt- och strykning
- Inköp: Avser veckovisa inköp i form av dagligvaruhandel av livsmedel, huvudmåltider samt apoteksärenden varannan vecka. Utförs digitalt med stöd av personal. Behov utöver provas individuellt. Exempelvis i de situationer där möjlighet till leverans av handlare inte finns.

2.1.3 Övriga insatser inom hemtjänsten

- Trygghetslarm: Behov av trygghet genom att nå personal dygnet runt. Kan ges enligt 4 kap. 2 a § till personer som är 65 år och äldre, som är folkbokförda i Linköpings kommun och bor i ordinärt boende samt har trygghetslarm som enda insats. En person kan inte ha insatser från både 4 kap 2 a § SoL i form av trygghetslarm och beslut om insatser enligt 4 kap. 1 § SoL samtidigt utan då beslutas alla insatser enligt 4 kap. 1 § SoL. Rätten finns alltid att ansöka om insatsen enligt 4 kap. 1 § SoL.
- Telefonservice: Behov av trygghet genom att personal ringer upp på förutbestämda tider.
- Behov av hjälp med hembärning av lunchlåda. Mat levereras till hemmet.
- GPS larm - beviljas i första hand till personer i ordinärt boende med kognitiv svikt.

3 Bistånd i form av dagverksamhet

3.1 Dagverksamhet för personer med demensdiagnos

1. Utredd och diagnostiserad demenssjukdom eller i särskilda fall personer som har demensliknande beteende.
2. Behov av fysisk, psykisk och social stimulans som inte kan tillgodoses på annat sätt.

3. Bedöms kunna ha förutsättningar att tillgodogöra sig de aktiviteter, enskilt eller i grupp, som ingår i dagverksamhetens arbetsmetodik.
4. Behov av regelbunden avlastning för anhörig.

Flertalet punkter skall vara uppfyllda. Plats kan anvisas om kö uppstår på önskad enhet.

Beslut ges i timmar. Lägst antal timmar per tillfälle är tre timmar. Högsta antal timmar som kan beviljas är 30 timmar per vecka.

Beslut tidsbegränsas med ett år i taget.

3.2 Dagverksamhet – somatik

1. Över 65 år.
2. Behov av fysisk, psykisk träning och/eller social stimulans som inte kan tillgodoses på annat sätt.
3. Bedöms kunna ha förutsättningar att tillgodogöra sig de aktiviteter, enskilt eller i grupp, som ingår i dagverksamhetens arbetsmetodik.
4. Behov av regelbunden avlastning för anhörig.

Flertalet punkter skall vara uppfyllda. Plats kan anvisas om kö uppstår på önskad enhet.

Beslut ges i timmar. Lägst antal timmar per tillfälle är tre timmar. Högsta antal timmar som kan beviljas är 30 timmar per vecka.

Beslut tidsbegränsas med ett år i taget.

4 Bistånd i form av anhörigstöd

4.1 Anhörigbidrag

- Den som vårdas skall vara över 65 år.
- Anhörigbidrag ges till anhörig efter biståndsprövning enligt SoL 4 kap. 2 §.
- Den anhörige utför omfattande insatser av personlig omvårdnad. Med personlig omvårdnad avses hjälp med påklädning, hygien och toalettbesök, förflyttning och medicinska insatser. Omfattningen i tid skall vara minst fyra timmar per dygn och/eller den anhörige utför omfattande insatser av tillsyn på grund av till exempel den närståendes demenssjukdom, stark ångest eller oro. Med omfattande tillsynsbehov menas att den närstående inte kan lämnas ensam i hemmet mer än kortare stunder, upp till en timme per dag.
- Den anhörige som har annan ersättning för att vårda närstående från annan huvudman till exempel handikapp/merkostnadsersättning, vårdbidrag eller närståendepenning kan inte få anhörigbidrag från kommunen. (Avser samma närstående).
- Den som är anställd i kommunen som anhörigvårdare kan inte för samma närstående få månatligt anhörigbidrag.
- Månatligt anhörigstöd kan kombineras med andra insatser t ex dagverksamhet, växelvård och hemtjänst om kriterierna ovan är uppfyllda. Anhörigbidrag kan således utges även om den närstående har växelvård eller dagverksamhet om kriterierna uppfylls då man vårdas i hemmet.
- Anhörigbidraget upphör vid ändrade förhållande t ex om den närstående flyttar till permanent vårdboende.

5 Bistånd i form av särskilt boende

5.1 Biståndsbedömt trygghetsboende

1. Över 65 år, kan även beviljas yngre åldersgrupper i särskilda fall
2. Behov av hemtjänst till personlig omvårdnad (se 2.1.1)
3. Behov av social gemenskap för en ökad känsla av trygghet i syfte att bryta oönskad isolering.

Samtliga kriterier skall vara uppfyllda. Mycket hög ålder ska beaktas.

Vid bedömning ska ställning tas till om behoven kan tillgodoses i ordinärt boende.

Omständigheten att ett boende är geografiskt avlägset och inte anpassat för äldre människor medför i sig inte att det finns skäl att bevilja trygghetsboende.

Behov av omfattande bostadsanpassning i den egna bostaden ska beaktas.

Omfattar ej sökande från annan kommun.

Vid ansökan skall minst tre trygghetsboenden anges. Om inte den enskilde kan ange något alternativ bevakas sökande till trygghetsboenden i hela kommunen. Om den enskilde väljer att tacka nej till angivet önskat boende avförs sökande från kön.

5.2 Särskilt boende i vårdboende somatik

1. Över 65 år kan även beviljas andra åldersgrupper i särskilda fall.
2. Behov av omfattande personlig (se 2.1.1) och/eller medicinsk omvårdnad
3. Behov av närhet till personal p.g.a. många oförutsägbara och täta insatser samt uttalad otrygghet.
4. Behoven bedöms inte kunna tillgodoses i ordinärt boende.

Samtliga kriterier 1-4 skall vara uppfyllda. Mycket hög ålder ska beaktas. Personer med demenssjukdom och som har behov enligt ovanstående kan beviljas särskilt boende vårdboende somatik.

Vid bifall skall minst tre önskade vårdboendestäder anges inom en vecka. Om inte den enskilde anger något alternativ bevakas denne till vårdboende i hela kommunen. Om färre än tre alternativ anges som önskemål bevakas sökande också till de vårdboendestäder som ligger i närområdet utifrån önskemålet.

Om den enskilde vistas på korttidsboende eller inom slutenvården anvisas ledig plats. Vid ansökan om parbo kan man inte önska vårdboende utan anvisas ledig plats.

Om den enskilde avvisar erbjudande enligt önskemål avförs sökande från kön.

5.3 Särskilt boende i vårdboende för personer med demenssjukdom

1. Över 65 år, kan även beviljas andra åldersgrupper i särskilda fall.
2. Diagnostiserad och utredd demenssjukdom eller i särskilda fall personer med hjärnskada som medför demensliknande beteende.
3. Behov av närhet till personal dygnet runt på grund av många oförutsägbara och täta insatser, ex. behov av hjälp att upprätthålla rutiner i vardagen.

4. Behoven bedöms inte kunna tillgodoses i ordinärt boende
5. Behov av omfattande personlig (se 2.1.1) och/eller medicinsk omvårdnad.

Samtliga kriterier 1-5 skall vara uppfyllda. Boende med särskild inriktning för yngre demenssjuka finns på ett boende.

Vid bifall skall minst tre önskade vårdbostäder för personer med demenssjukdom anges inom en vecka. Om inte den enskilde kan ange något alternativ bevakas sökande till vårdbostad för personer med demenssjukdom i hela kommunen. Om färre än tre alternativ anges som önskemål bevakas sökande också till de vårdbostäder som ligger i närområdet utifrån önskemålet.

Om den enskilde vistas på korttidsboende eller inom slutenvården anvisas ledig plats. Vid ansökan om parbo kan man inte önska vårdbostad utan anvisas ledig plats.

Om den enskilde avvisar erbjudande enligt önskemål avförs sökande från kön.

5.4 Särskilt boende med specialinriktning (kategoriboende)

Med kategoriboende avses ett boende där sökande bor så länge behovet kvarstår av specialinriktningen. En bilaga till kontraktet lämnas.

5.4.1 Särskilt boende vårdbostad för personer med BPSD (Beteendemässiga och psykiska symptom vid demenssjukdom):

För närvarande i Landeryds vårdboende och Åleryds vårdboende.

1. Diagnostiserad och utredd demenssjukdom som medför beteendemässiga och psykiska symptom vid demenssjukdom (BPSD).
2. Se övriga kriterier för vårdbostad för personer med demenssjukdom.

Samtliga kriterier skall vara uppfyllda. Utöver att samtliga kriterier ska vara uppfyllda ska mobila demensteamet varit inkopplat och BPSD utredning genomförd.

5.4.2 Särskilt boende vårdbostad för yngre personer med demenssjukdom

För närvarande på Trollflöjten.

1. Under 65 år
2. Se övriga kriterier för vårdbostad för personer med demenssjukdom

Samtliga kriterier skall vara uppfyllda.

5.4.3.Parboende

Parboendegaranti för äldre personer vilket innebär att makar eller sammanboende där den ena personen har ett omsorgsbehov eller där båda makar eller sammanboende har ett omsorgsbehov och som önskar bo i samma bostad har rätt till ett gemensamt boende. Parboegarantin omfattar boende tillsammans i samma lägenhet i bostadsbedömt trygghetsboende eller boende i samma vårdbostadslägenhet.

Dubletter finns på vissa adresser i kommunen.

Vid ansökan om parbo kan man inte önska, utan anvisas ledig plats.

Parboende i vårbostad är biståndsbedömt. Lagrummet som tillämpas då den medflyttande inte har omvårdnadsbehov är 4 kap. 1c § socialtjänstlagen:

”För den som beviljats bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5§ ska det ingå i skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Det gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Första stycket gäller oavsett om maken eller sambon har behov av särskild boendeform”.

Omvårdnadsavgift tas ut för den som har behov av omvårdnad. För vårbostad fattas biståndsbeslut endast för den som har ett omvårdnadsbehov. För servicelägenhet fattas beslut för den som har störst omvårdnadsbehov.

Dubblattelägenhet på vårbostad är ett kategoriboende. I enlighet med Linköpings kommuns parboendegaranti upprättas en bilaga till hyreskontraktet som reglerar vad som händer då behovet av parboendebostad inte längre föreligger, t ex vid dödsfall eller flyttning. Om det finns önskemål att bo kvar i vårbostaden erbjuds man vårbostadslägenhet för en person inom samma enhet.

5.5 Särskilt boende vårbostad för äldre personer med inriktning psykiatri

För närvarande på Valthornsgatan.

1. Över 65 år, kan beviljas andra åldersgrupper i särskilda fall.
2. Behoven bedöms inte kunna tillgodoses i ordinärt boende.
3. Psykisk funktionsnedsättning.
4. Behov av omfattande personlig (se 2.1.1) och/eller medicinsk omvårdnad
5. Behov av närhet till personal dygnet runt på grund av många oförutsägbara och täta insatser, ex. behov av hjälp att upprätthålla rutiner i vardagen.

Samtliga kriterier ska vara uppfyllda.

5.6 Korttidsboende

Linköpings kommuns inriktning är att alla som kan återgå till eget hem ska göra det med stöd av hemtjänst, hemsjukvård och hemrehabilitering. Hemtjänstinsatser ska därför som huvudregel har prövats innan korttidsboende beviljas. Korttidsboende kan beviljas när insatser i hemmet uttömts.

Besluten tidsbegränsas efter behov eller upp till max 3 veckor. Plats anvisas. Där det redan finns beslut om särskilt boende tidsbegränsas besluten i avvaktan anvisning om permanent boende. Den som beviljas boende från korttids anvisas plats. I händelse av att den enskilde avvisar anvisad plats avslutas korttidsplaceringen och man behöver lämna sin plats.

Möjlighet att prova att gå hem finns i max 48 timmar, sedan förlorar man sin plats.

Akuta omvårdnadsbehov i form av korttidsplats (som ej kräver sjukhusvård) som uppkommer under jourtid handläggs av sociala jouren.

5.7 Växelvård

Växelvård finns med inriktning för personer med demenssjukdom respektive för somatiskt sjuka.

1. Över 65 år, kan även beviljas andra åldersgrupper i särskilda fall.
2. Behov av omfattande omvårdnad.
3. Behov av regelbunden avlastning för anhörig

Samtliga kriterier skall vara uppfyllda. Plats kan anvisas om kö uppstår på önskad enhet.

Växelvård kan erbjudas en alternativt två veckor av fyra eller varannan vecka. En vecka motsvaras alltid av sju dagar. Växelvård kan erbjudas maximalt två veckor av fyra. Om större behov finns skall permanentboende övervägas.

Planeringen av växelvård sker via överenskommelse mellan brukaren/närstående och utföraren.

För att göra uppehåll i sin växelvård behöver skäl anges.

6 Uppföljning

Insatser följs upp regelbundet. Riktlinjerna gäller tillsvidare om inget annat anges. Minst en gång, i början av varje mandatperiod, prövar kommunen om de är aktuella.